

Factors associated with life orientation of students of Nursing School and Faculty of Education

Hemşirelik Yüksekokulu ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yaşam yönelimi ve ilişkili faktörler¹

Gönül Bodur²
Burçin Işık³
Hülya Kaya⁴
Emine Şenyuva⁵

Abstract

This research was planned as descriptive-correlational to examine life orientation levels of students of nursing school and faculty of education students and related factors. The universe of research was included senior students who study nursing and faculty of education at academic year of 2010-2011. The sample of research was included 130 senior students who study nursing school and 146 students who selected by stratified sampling among senior students at faculty of education. Data were collected with "Information Form" and "Life Orientation Test". Data were analyzed with SPSS (Version:17.0) package program by frequency-percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA for comparing groups, Bonferroni test for identifying difference and significance level was

Özet

Araştırma, hemşirelik ve eğitim fakültesi öğrencilerinin yaşam yönelimini ve yaşam yönelimi ile ilişkili faktörleri incelemek amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte planlanmıştır. Araştırmanın evrenini, 2010-2011 öğretim yılında bir hemşirelik yüksekokulunda ve bir eğitim fakültesinde dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler, örneklemini ise oransız küme örnekleme yöntemiyle seçilen bir hemşirelik yüksekokulu'nda dördüncü sınıfta öğrenim gören 130 öğrenci ve bir eğitim fakültesi'nde öğrenim gören tüm dördüncü sınıf öğrencilerinden tabakalı rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 146 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak, "Bilgi Formu" ve "Yaşam Yönelimi Testi" kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, SPSS (Sürüm:17.0) paket programında frekans-yüzdeleme, aritmetik

¹ Bu çalışma, X. Ulusal (Uluslararası Katılımlı) Hemşirelik Öğrencileri Kongresi'nde sunulan bildirinin genişletilmiş halidir (Gaziantep, 28-30 Nisan 2011).

² Arş. Gör. MSc. İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, gnlbodur@istanbul.edu.tr

³ Dr. İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, burcev@istanbul.edu.tr

⁴ Doç. Dr. İstanbul Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, hulyakay@istanbul.edu.tr

⁵ Dr. İstanbul Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, esenyuva@istanbul.edu.tr

set as .05.

The results of the research showed that nursing school and faculty of education students have an optimistic life orientation, but optimistic life orientation of students' should be improved more and more. However, it was stated that students' life orientation level was not affected from some socio-demographic characteristics. When considering formative effect and individual development function of education, this result made think that education process effect students' life orientation and prepare them as healthy, productive and successful individuals to future.

Keywords: Life orientation, Optimism, Pessimism, Nursing, Faculty of Education

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

ortalama, standart sapma, gruplar arasındaki farkın belirlenmesinde t testi, tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA), farkın kaynağının belirlenmesinde “Bonferroni” testi kullanılarak analiz edilmiş ve önem düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Araştırmada, hemşirelik yüksekokulu ve eğitim fakültesi öğrencilerinin iyimser yaşam yönelimine sahip oldukları, ancak iyimser yaşam yönelimlerinin daha da geliştirilmesi gerektiği ve öğrencilerin bazı sosyo-demografik özelliklerinin yaşam yönelimlerini etkilemediği saptanmıştır. Eğitimin bireyi geliştirme işlevi ve biçimlendirici etkisi dikkate alındığında bu sonuç, eğitim sürecinin öğrencilerin yaşam yönelimini olumlu yönde etkilediğini, onları sağlıklı, üretken ve başarılı bireyler olarak geleceğe hazırladığını düşündürmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yaşam yönelimi, İyimserlik, Kötümserlik, Hemşirelik, Eğitim Fakültesi

Giriş

Bilim ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler, bir yandan bireylerin yaşamını kolaylaştıracak olanaklar sunarken, diğer yandan onları, karmaşıklaşan yaşam koşullarına uyum sağlamaya zorlamaktadır. Birey, deneyimlediği bu karmaşık yaşam koşullarını kendine ve kişilik özelliklerine göre algılamakta; bu koşullara iyimser baktığında kolay uyum sağlamakta, kötümser baktığında ise uyum sağlamakta zorluk yaşamaktadır. Bu durum bireylerin yaşamının sağlıklı, verimli ve nitelikli olmasını destekleyen yaşam yönelimini etkilemektedir (Balci ve Yılmaz 2002, National Curriculum Statement 2003, Gençoğlu 2006, Gündoğdu 2010, Özdemir 2011).

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne göre iyimserlik; genellikle her düşünce ve işi iyi olarak değerlendiren bir tutum veya kişilik özelliği olarak; kötümserlik ise her şeyi en kötü yanından ele alan, her durumu karanlık gören ve hep en kötüyü bekleyen dünya görüşü olarak tanımlanmaktadır (TDK 2011). Bu konudaki çalışmaları ile tanınan Scheier ve Carver (1985) olumlu yaşam yönelimini iyimserlik, olumsuz yaşam yönelimini ise kötümserlik olarak tanımlamaktadır. İyimser bireyler, durum ve olayların olumlu yönlerine odaklanırken, geleceğe yönelik olumlu bir beklenti içindedirler (Çileli ve Tezer 1998, Seligman 2000, Güler ve Emeç 2006). Kötümser bireyler ise; gelecekte olumsuz durumlarla karşılaşacaklarını düşünür ve olumsuz olayların nedenlerine yönelik varsayımlarda bulunurlar (Carver ve Scheier 2005). Kolayca pes eden kötümser bireyler, başlarına

gelen kötü olayların nedenlerinin kalıcı olduğuna inanırken; çaresizliğe karşı direnen iyimser bireyler ise, kötü olayların nedenlerinin geçici olduğuna inanırlar (Özdemir 2011). İyimserlik, akademik ve mesleki başarıya, sağlıklı ve nitelikli bir yaşama, kötümserlik ise, başarısızlığa, sosyal yetersizliğe, hastalık ve ölüme işaret etmektedir (Balcı ve Yılmaz 2002, Kutlu ve ark. 2004, Gençoğlu 2006, Özdemir 2011).

İlgili çalışmalarda, üniversite öğrencilerinin yaşam yönelimini; aile hayatı, gelenek-görenekler ve sosyo-ekonomik yaşamın etkilediği belirlenmiştir. Ayrıca özgüveni yüksek ve iyimser yaklaşımı kullanan öğrencilerin daha az depresif belirti gösterdikleri, sosyal destek arayan, çaresiz ve kötümser yaklaşımı kullanan öğrencilerin daha fazla depresif belirti gösterdikleri saptanmıştır (Seligman 2000, Gençoğlu 2006, Bacanlı ve Ercan 2006, Temel ve ark. 2007, Krypel ve King 2010, Lyrakos ve ark. 2010, Özdemir 2011).

Temel eğitimlerinde bireyi merkeze alan, özünde insanı sevmeye, ona yardım etmeye odaklanan, bireylerin gelecekteki yaşamında önemli rol oynayan hemşirelik ve eğitim fakültesi öğrencilerinin bu yaklaşımla yetiştirilmesi ve iyimser yaşam yönelimine sahip olması oldukça önemlidir. Üniversite öğrencileri; aileden ayrı olma, arkadaş edinme, ekonomik güçlükler, gelecekteki çalışma hayatı ile ilgili kaygılar gibi günlük yaşam stresleri ile başetmek zorundadırlar. Hemşirelik öğrencileri bu streslerin yanısıra yoğun bir eğitim süreci, hastane ortamı, hasta ve ailesinin bakımında sorumluluk alma, ölüme tanık olma gibi durumlarla, eğitim fakültesi öğrencileri ise gelecekte yetkin bir meslek üyesi olarak topluma ve bireylere rol modeli olma ve onları yönlendirme, eğitimin bireyi geliştirme işlevi temelinde öğrencileri geleceğe yönelik hazırlama gibi ağır sorumluluklarla karşı karşıya kalmaktadırlar (Tezel ve ark. 2009). Geleceğin profesyonelleri olan hemşirelik ve eğitim fakültesi öğrencilerinin sözü edilen bu zorluklarla başedebilmesinde ve bireyleri bütüncül bakış açısıyla ele alarak nitelikli hizmet vermesinde iyimser yaşam yönelimine sahip olmaları önemlidir. Bir başka ifadeyle, sağlıklı, üretken ve başarılı bireylerin yetiştirilmesinde öğrencilerin iyimser yaşam yönelimine sahip olması bir gerekliliktir.

Bu çalışma hemşirelik ve eğitim fakültesi öğrencilerinin eğitim programlarının, öğrencilerin iyimser yaşam yönelimlerini arttıracak şekilde yapılandırılması açısından önemlidir.

Bu bilgiler ışığında araştırma, hemşirelik ve eğitim fakültesi öğrencilerinin yaşam yönelimini belirlemek amacıyla tanımlayıcı-ilişki arayıcı tipte planlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Hemşirelik Yüksekokulu ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yaşam yönelimi nasıldır?
- Hemşirelik Yüksekokulu ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yaşam yönelimi arasında fark var mıdır?

- Hemşirelik Yüksekokulu ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yaşam yönelimi, öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, öğrenim görülen bölüm, mezun olunan eğitim programı, birlikte yaşanan kişiler, en uzun süre yaşanan yer) açısından farklılık göstermekte midir?

Gereç-Yöntem

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme: Hemşireliğin yanısıra temel eğitimlerinde bireyi merkeze alması, özünde insanı sevmeye, ona yardım etmeye odaklanması, bireylerin gelecekteki yaşamında önemli rol oynaması nedeniyle eğitim fakültesi öğrencileri de araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmanın evrenini, 2010-2011 öğretim yılında bir hemşirelik yüksekokulunda dördüncü sınıfta öğrenim gören 158 öğrenci ve bir eğitim fakültesinde dördüncü sınıfta öğrenim gören 686 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini, oransız küme örnekleme yöntemiyle seçilen bir hemşirelik yüksekokulunda dördüncü sınıfta öğrenim gören 130 öğrenci ve bir eğitim fakültesinde dördüncü sınıfta öğrenim gören tüm öğrencilerden tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilen 146 öğrenci oluşturmuştur. Eğitim Fakültesi'nin birden fazla bölümü içermesi nedeniyle örneklem seçiminde tabakalı örnekleme yapılmıştır. Tabaka ölçütü olarak fakülte bölümleri (Sınıf Öğretmenliği Bölümü (n:21), Fen Bilgisi Eğitimi Bölümü (n:16), Matematik Eğitimi Bölümü (n:21), Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü (n:14), Türkçe Eğitimi Bölümü (n:14), Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü (n:16), Alman Dili Bölümü (n:7), İngiliz Dili Bölümü (n:12), Fransız Dili Bölümü (n:5), Üstün Zekâlılar Bölümü (n:7), Din Eğitimi Bölümü (n:13) esas alınmıştır. Bölümlerden örnekleme girecek öğrenci sayısı belirlendikten sonra öğrenciler gelişigüzel yöntemle seçilmiştir (Karataş 2004). Araştırma 130 hemşirelik, 146 eğitim fakültesi öğrencisi olmak üzere 276 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin mesleki yaşama başlamadan önce geleceğe ilişkin hedeflerini netleştirdikleri ve gelecek yönelimlerini oluşturdukları dönem olması nedeniyle sadece 4.sınıf öğrencileri çalışma kapsamına alınmıştır.

Verilerin Toplanması: Araştırma verileri, Kasım 2010-Ocak 2011 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak, "Bilgi Formu" ve "Yaşam Yönelimi Testi" kullanılmıştır.

Bilgi Formu. Öğrencilerin yaşını, cinsiyetini, öğrenim gördükleri bölümü, mezun oldukları ortaöğretim programını, birlikte yaşadıkları kişileri, en uzun süre yaşadıkları yeri belirlemeye yönelik sorular, araştırmacılar tarafından literatür ışığında geliştirilmiştir (Yıldırım ve ark. 2008, Tezel ve ark. 2009, Şahin 2009).

Yaşam Yönelimi Testi: Öğrencilerin yaşam yönelimini belirlemek amacıyla Scheier ve Carver (1985) tarafından geliştirilmiş, Aydın ve Tezer (1991) tarafından geçerlik-güvenirliliği yapılarak Türkçe'ye uyarlanmış ve Cronbach's Alpha değeri .72, çalışmamızda .74 olarak bulunan ölçek kullanılmıştır. Ölçek, "0-Kesinlikle katılmıyorum", "1-Katılmıyorum", "2-Karasızım", "3-

Katılıyorum”, “4-Kesinlikle katılıyorum” yanıt seçenekleri ile beşli likert tipinde olup 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan 3, 8, 9 ve 12. maddeler ters puanlanmıştır. Ayrıca, ölçekte hiçbir yönde puanlanmayan ve nötr madde (filler items) olarak adlandırılan dört madde (2,6,7,10) bulunmaktadır. Geriye kalan dört madde (3,4,12,14) kötümserlik, dört madde (7,9,10,15) iyimserlik düzeyini göstermektedir. Ölçeğin puan dağılımı 0 ile 32 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanın artması öğrencilerin iyimserlik düzeylerinin arttığını göstermektedir.

Verilerin Analizi: Elde edilen veriler, SPSS paket programında frekans-yüzdeleme, aritmetik ortalama, standart sapma, gruplar arasındaki farkın belirlenmesinde t testi, tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA), farkın kaynağının belirlenmesinde “Bonferroni” testi kullanılarak analiz edilmiş ve önem düzeyi .05 olarak alınmıştır (Özdamar 2001, Bahar 2004, Akgül 2005).

Araştırmanın Etik Yönü: Veriler, ilgili kurumlardan gerekli izinler alındıktan sonra, 2010-2011 öğretim yılı güz döneminde toplanmıştır. Araştırmaya katılmaya isteklilik, gönüllülük ilkesine özen gösterilmiş, öğrencilere araştırma hakkında kısa bir açıklama yapıldıktan sonra sözlü onayları alınmış ve anket formlarını doldurmaları sağlanmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Araştırma, bir devlet üniversitesinin hemşirelik ve eğitim fakültesi dördüncü sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

Bulgular

Araştırma grubunun %52.9’u Eğitim Fakültesi’nde, %47.1’i Hemşirelik Yüksekokulu’nda öğrenim görmektedir. Öğrencilerin, %80.8’inin kadın, yaş ortalamasının 21.83 ± 1.72 olduğu, %30.1’inin düz lise mezunu olduğu, %42.4’ünün yurtta arkadaşlarıyla birlikte yaşadığı ve %65.9’unun uzun süreli olarak kentte yaşadığı belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri (N: 276)

ÖZELLİKLER	n	%
Yaş		
19-21	134	48.6
22-24	123	44.6
≥25	19	6.9
X±SS	21.83±1.72	
Cinsiyet		
Kadın	223	80.8
Erkek	53	19.2
Öğrenim Görülen Bölüm		
Hemşirelik Yüksekokulu	130	47.1
Eğitim Fakültesi	146	52.9
Mezun Olunan Ortaöğretim Programı		
Düz Lise	83	30.1
Anadolu Öğretmen Lisesi	58	21.0
Anadolu Lisesi	54	19.6
Yabancı Dil Ağırlıklı Lise	51	18.5
Sağlık Meslek Lisesi	13	4.7
İmam Hatip Lisesi	12	4.3
Özel Lise	5	1.8
Birlikte Yaşanılan Kişiler		
Yurtta, arkadaşlarıyla	117	42.4
Ailesiyle	77	27.9
Evde, Arkadaşlarıyla	55	19.9
Akrabalarıyla	19	6.9
Evde, yalnız	8	2.9
En Uzun Süre Yaşanılan Yer		
Kent	182	65.9
Kasaba	78	28.3
Kırsal	16	5.8

Hemşirelik Yüksekokulu ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yaşam yönelimi puan ortalamasının 19.10 ± 4.87 olduğu belirlenmiştir. Öğrenciler en yüksek puanı “Hiçbirşey benim istediğim yönde gelişmez” (2.79 ± 0.97) maddesinden; en düşük puanı “Ne olacağının önceden kestirilemediği durumlarda hep en iyi sonucu beklerim.” (2.03 ± 1.07) maddesinden almıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Yaşam Yönelimi (N: 276)

MADDELER	X±SS
1.Ne olacağının önceden kestirilemediği durumlarda hep en iyi sonucu beklerim.	2.03±1.07
3.Bir işimin ters gitme olasılığı varsa mutlaka ters gider.	2.10±1.05
4. Her şeyi hep iyi tarafından alırım.	2.17±1.01
5.Geleceğim konusunda hep iyimserimdir.	2.38±1.08
8.İşlerin istediğim gibi yürüyeceğini nerdeyse hiç beklemem.	2.67±1.00
9.Hiçbir şey benim istediğim yönde gelişmez.	2.79±0.97
11.Her türlü olayda bir iyi yan bulmaya çalışırım.	2.54±0.91
12.Başıma iyi şeylerin geleceğine pek bel bağlamam.	2.38±1.02
Genel Ortalama	19.10±4.87

Öğrencilerin yaşlarına göre yaşam yönelimi puan ortalamaları incelendiğinde, en düşük ortalamanın 25 ve üzeri yaş grubunda (17.84 ± 3.94), en yüksek ortalamanın 19-21 yaş grubunda (19.26 ± 4.98) olduğu belirlenmiş ve öğrencilerin yaşlarına göre yaşam yönelimi puan ortalamaları

arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p \geq 0.05$).

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre yaşam yönelimi puan ortalamaları incelendiğinde, en düşük ortalamanın kadınlarda (19.01 ± 5.04), en yüksek ortalamanın erkeklerde (19.47 ± 4.12) olduğu belirlenmiş ve öğrencilerin cinsiyetlerine göre yaşam yönelimi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p \geq 0.05$).

Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre yaşam yönelimi puan ortalamaları incelendiğinde, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin puan ortalamasının (19.23 ± 5.05), Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin puan ortalamasının (18.94 ± 4.67) olduğu belirlenmiş ve öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre yaşam yönelimi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p \geq 0.05$).

Öğrencilerin mezun oldukları ortaöğretim programına göre yaşam yönelimi puan ortalamaları incelendiğinde, en düşük ortalamanın İmam Hatip Lisesi mezunlarında (16.91 ± 5.71), en yüksek ortalamanın Özel Lise mezunlarında (20.20 ± 9.23) olduğu saptanmış ve öğrencilerin mezun oldukları ortaöğretim programına göre yaşam yönelimi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p \geq 0.05$).

Öğrencilerin birlikte yaşadığı kişilere göre yaşam yönelimi puan ortalamaları incelendiğinde, en düşük ortalamanın akrabalarıyla yaşayan öğrencilerde (16.52 ± 3.56), en yüksek ortalamanın evde yalnız yaşayan öğrencilerde (19.75 ± 2.49) olduğu görülmüş ve öğrencilerin birlikte yaşadığı kişilere göre yaşam yönelimi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p \geq 0.05$).

Öğrencilerin en uzun süre yaşadıkları yere göre yaşam yönelimi puan ortalamaları incelendiğinde, en düşük ortalamanın kırsal bölgede yaşayan öğrencilerde (18.31 ± 3.70), en yüksek ortalamanın kasabada yaşayan öğrencilerde (19.38 ± 4.43) olduğu belirlenmiş ve öğrencilerin en uzun süre yaşadıkları yere göre yaşam yönelimi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p \geq 0.05$) (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Yaşam Yönelimi (N: 276)

ÖZELLİKLER		n	Yaşam Yönelimi	İstatistik	p
			Puanı X±SD		
Yaş	19-21	134	19.26±4.98	F= 0.712	p=0.492
	22-24	123	19.11±4.88		
	≥25	19	17.84±3.94		
Cinsiyet	Kadın	223	19.01±5.04	t= -0.614	p=0.539
	Erkek	53	19.47±4.12		
Öğrenim Görülen Bölüm	Hemşirelik Yüksekokulu	130	18.94±4.67	t= -0.194	p= 0.194
	Eğitim Fakültesi	146	19.23±5.05		
Mezun Olunan Ortaöğretim Programı	Düz Lise	83	18.56±4.78	F= 0.930	p=0.47
	Anadolu Öğretmen Lisesi	58	18.98±4.74		
	Anadolu Lisesi	54	19.72±5.32		
	Yabancı Dil Ağırlıklı Lise	51	19.76±3.60		
	Sağlık Meslek Lisesi	13	19.46±5.68		
	İmam Hatip Lisesi	12	16.91±5.71		
	Özel Lise	5	20.20±9.23		
Birlikte Yaşanılan Kişiler	Yurtta, arkadaşlarıyla	117	19.54±4.85	F=1.626	p=0.168
	Ailesiyle	77	19.05±5.76		
	Evde, arkadaşlarıyla	55	19.01±3.96		
	Akrabalarıyla	19	16.52±3.56		
	Evde, yalnız	8	19.75±2.49		
En Uzun Süre Yaşanılan Yer	Kent	182	19.04±5.14	F= 0.350	p=0.705
	Kasaba	78	19.38±4.43		
	Kırsal	16	18.31±3.70		

Tartışma

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, öğrencilerin iyimser yaşam eğiliminde olduklarını (19.10±4.87) göstermiştir (Tablo 2). Gündoğdu'nun (2010) farklı bölümlerde okuyan üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada, öğrencilerin yaşama yönelik iyimser bir yaklaşım sergileme eğiliminde oldukları; Gençoğlu'nun (2006) üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada öğrencilerin orta düzeyde iyimser oldukları belirlenmiştir. Aydın ve Tezer'in (1991) Orta Doğu Teknik Üniversitesinin 23 değişik bölümünde ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda okuyan üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdikleri çalışmada öğrencilerin iyimser yaşam yönelimine sahip oldukları saptanmıştır. Hemşirelik Yüksekokulu ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinin iyimser bir bakış açısına sahip olması; her iki bölüm öğrencilerinin mesleki uygulamalarının nitelikli olması açısından umut verici bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Araştırma sonuçları, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümün, yaşam yönelimlerini fark oluşturacak düzeyde etkilemediğini; Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin yaşam yönelimi puan ortalamasının (18.94±4.67) Eğitim Fakültesi öğrencilerine (19.23±5.05) göre daha düşük olduğunu

göstermiştir (Tablo 3). Bu bulgu, Gündoğdu'nun (2010) farklı bölümlerde okuyan üniversite öğrencileriyle yaptığı araştırmada farklı fakültelerde öğrenim görmenin yaşam yönelimini etkilemediğini gösteren araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Bu sonuç, hemşirelik öğrencilerinin ağır ders yüküne sahip olmalarına ve özellikle mesleki derslerinin uygulamalarında sağlıklı/hasta bireyin sağlık bakımı gereksinimlerini karşılarken günümüz sağlık sisteminin güçlüklerini birebir yaşamalarına bağlanabilir.

Araştırma sonuçları, yaşın öğrencilerin yaşam yönelimini fark oluşturacak düzeyde etkilemediğini göstermiştir (Tablo 3). Araştırmanın sonucu, Aydın ve Tezer (1991) ile Gündoğdu (2010)'nun üniversite öğrencileriyle yürüttükleri araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Bununla birlikte, Summak Gören (2003) ve Folkessen ve ark.'nın (2002) çalışmalarında, yaş arttıkça kötümser yönelimin arttığı vurgulanmaktadır. Bu sonuçlar, daha büyük örneklem grupları ile çalışılmasına gereksinim olduğuna işaret etmektedir.

Araştırmanın bir diğer sonucu, cinsiyetin öğrencilerin yaşam yönelimini fark oluşturacak düzeyde etkilemediğini göstermiştir (Tablo 3). Bu bulgu, Aydın ve Tezer (1991), Summak Gören (2003), Güleri (1998), Yalım (2007), Krypel ve King (2010), Lyrakos ve ark. (2010) ve Hirsch ve ark.'nın (2010) çalışmalarında cinsiyet ile yaşam yönelimi arasında fark olmadığını gösteren sonuçlar ile paralellik göstermektedir. Bu sonuçlar, cinsiyetin yaşam yöneliminde etkili olmadığını düşündürmüştür.

Araştırmada, mezun olunan eğitim programının öğrencilerin yaşam yönelimini fark oluşturacak düzeyde etkilemediği belirlenmiştir (Tablo 3). Bu bulgu, Lyrakos ve ark. (2010) ile Hirsch ve ark.'nın (2010) yaptıkları çalışmalarda, mezun olunan ortaöğretim programı ile yaşam yönelimi arasında fark olmadığını gösteren araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Bu sonuç, öğrencilerin mezun olduğu ortaöğretim programının yaşam yönelimlerinde etkili olmadığını düşündürmüştür.

Araştırma sonuçları, öğrencilerin birlikte yaşadığı kişilerin yaşam yönelimlerini fark oluşturacak düzeyde etkilemediğini göstermiştir (Tablo 3). Bu sonuç, Güleri (1998), Yıldırım ve ark. (2008), Şahin (2009), Özgür ve ark.'nın (2010) yaptıkları araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Erol ve ark.'nın (1998) yürüttüğü Türkiye Ruh Sağlığı Profili Araştırması'na (1998) göre, evde yalnız yaşayan öğrencilerin daha fazla sorumluluk üstlenmekte, daha özgür ve bağımsız olmaları nedeniyle kendilerine daha fazla güvenmekte, hızlı ve kolay karar vermekte ve bu durum onları yaşama olumlu yönelen bireyler olmalarını sağlamaktadır. Bu rapora göre, evde yalnız yaşayan öğrencilerin yaşam yönelimi puanlarının diğerlerine göre daha yüksek olması beklenen bir sonuçtur.

Araştırmanın bir diğer sonucu, öğrencilerin en uzun süre yaşadıkları yerin yaşam

yönelimlerini fark oluşturacak düzeyde etkilemediğini göstermiştir (Tablo 3). Bu bulgu, Özdel ve ark. (2002) ile Kaya ve ark.'nın (2007) yaptıkları araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Bu sonuç, öğrencilerin yaşam yönelimini yaşamlarının büyük bölümünü nerede geçirdiklerinden etkilemediğini düşündürmüştür

Sonuç

Hemşirelik Yüksekokulu ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yaşam yönelimini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, öğrencilerin yaşama olumlu baktıkları, iyimser yaşam yönelimine sahip oldukları, ancak iyimser yaşam yönelimlerinin daha da geliştirilmesi gerektiği belirlenmiştir. Eğitimin bireyi geliştirme işlevi ve biçimlendirici etkisi dikkate alındığında bu sonuç, eğitim sürecinin öğrencilerin yaşam yönelimini istenilir düzeyde olmasa da olumlu yönde etkilediğini, onları sağlıklı, üretken ve başarılı bireyler olarak geleceğe hazırladığını düşündürmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda;

- öğrencilerin bireysel/mesleki gelişimini destekleyerek, iyimserlik düzeyini arttıracak özellikle kültür-sanat içerikli seçilmiş derslerin artırılması,
- daha büyük örneklem grubu ve farklı bölümlerde okuyan öğrencilerle ilgili araştırmaların artırılması önerilebilir.

Teşekkür

Bu çalışmadaki katkılarından dolayı Fatma Aksoy, Çiğdem Kalkan, Merve Aksoy'a teşekkür ederiz.

Kaynaklar

- Akgül, A. (2005). *Tıbbi Araştırmalarda İstatistiksel Analiz Teknikleri "SPSS Uygulamaları"*, Emek Ofset, Ankara.
- Aydın, G., Tezer, E. (1991). İyimserlik, sağlık sorunları ve akademik başarı ilişkisi. *Psikoloji Dergisi*, 7(26): 2-9.
- Bacanlı, F., Ercan, L. (2006). Deprem stresiyle başa çıkmanın iyimserlik ve cinsiyete göre incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (25), 7-23.
- Bahar, Z. (2004). *Verilerin Çözümlemesinde İstatistiksel Yöntemler*, (Ed) İ. Erefe, Hemşirelikte Araştırma İlke Süreç ve Yöntemleri, Odak Ofset, Ankara.
- Balcı, S., Yılmaz, M. (2002). İyimserlik ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *On Dokuç Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14: 54-60.
- Carver, S.C., Scheier, M. F. (2005). *Optimism*. (Eds.) C.R. Synder and J. Lopez, *Handbook Of Positive Psychology* (231-243). US: Oxford University Press.
- Çileli, M., Tezer, E. (1998). Life and value orientation of Turkish university students. *Adolescence*, Spring, 33(129): 219-228.
- Erol, N., Kılıç, C., Ulusoy, M., Keçeci, M., Şimşek, Z. (1998). *Türkiye Ruh Sağlığı Profili Araştırması, Ana Rapor*. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı Yayınları.
- Folkesson, P., Nyberg, C., Archer, T., Norlander, T. (2002). Soccer referees' experience of theat and

- aggression: Effects of age, experience and life orientation on outcome of coping strategy. *Aggressive Behavior*, 28:317-327.
- Gençoğlu, C. (2006). Üniversite öğrencilerinin iyimserlik düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Samsun.
- Güleri, M. (1998). Üniversiteli ve işçi gençliğin gelecek beklentileri ve kötümserlik-iyimserlik düzeyleri. *Kriz Dergisi*, 6(1): 55-65.
- Güler, B. K. ve Emeç, H. (2006). Yaşam memnuniyeti ve akademik başarıda iyimserlik etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21 (2), 129-149.
- Gündoğdu, M. (2010). Life orientations among university students. *Eğitim ve Bilim*, 35 (157):192-199.
- Hirsch, J.K., Beritton, P.C., Conner, K.R. (2010). Psychometric evaluation of the Life Orientation Test-revised in treated opiate dependent individuals. *International Journal of Mental Health*, 8: 423-431.
- Kaya, M., Genç, M., Kaya, B., Pehlivan, E. (2007). Tıp Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinde depresif belirti yaygınlığı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(2): 137-144.
- Karataş, N.(2004). *Araştırmada Örnekleme*, (Ed) İ. Erefe, Hemşirelikte Araştırma İlke Süreç ve Yöntemleri, Odak Ofset, Ankara.
- Krypel, M.N., King, D.H. (2010). Stress, coping styles and optimism: Are they related to meaning of education in students' lives?. *Social Psychology of Education*, 13: 409-424.
- Kutlu, M., Balcı, S., Yılmaz, M. (2004). İletişim Beceri Eğitiminin Öğrencilerin Kendilerini Ayarlama ve İyimserlik Düzeylerine Etkisi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Lyrakos, G.N., Damigos, D., Mavreas, V., Georgia, K., Dimoliatis, I.D.K. (2010). A translation and validation study of the Life Orientation Test revised in the Greek speaking population of nurses among three hospitals in Athens and Ioannina. *Social Indicate Research*, 95:129-142.
- National Curriculum Statement (2003). *Life orientation*. Department of Education, South Africa, Erişim: <http://www.education.gov.za/Curriculum/GET/doc/life.pdf>, 10.01.11.
- Özdel, L., Bostancı, M., Özdel, O., Oğuzhanoglu, N. (2002). Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve sosyodemografik özelliklerle ilişkisi, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 3:155-161.
- Özdamar, K. (2001). *SPSS ile Biyoistatistik*, Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- Özdemir, G. (2011). Ebelik ve Hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri ve yaşam yönelimlerinin stresle baş etme tutumları üzerine etkisi. *İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.
- Özgür, G., Gümüş, A.B., Durdu, B. (2010). Evde ve yurttan kalan üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu. *Journal of Psychiatric Nurses*, 1(1):25-32.
- Scheier, M. F. and Carver C. S. (1985). Optimism, coping and health: Assessment and implications of generalized outcome expectancies. *Health Psychology*, 4 (3), 219-247.
- Seligman, M. (2000). Optimism, pessimism and mortality. *Mayo Clinic Proceedings*, 75(2), 133-134.
- Summak Gören, A.E. (2003). Youngsters' multi-dimensional future perceptions by the year 2020, *Foresight*, 5(3): 43 – 47.
- Şahin, C. (2009). Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27:271-286.
- Temel, E., Bahar, A., Çuhadar, D. (2007). Öğrenci hemşirelerin stresle baş etme tarzları ve depresyon düzeylerinin belirlenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2(5):107-118.
- Tezel, A., Arslan, S., Topal, M, Aydoğan, Ö., Koç, Ç., Şenlik, M. (2009). Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve depresyon düzeylerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(4): 1-10.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2011). İyimserlik, Kötümserlik, Erişim: <http://www.tdk.gov.tr>, 15.02.11.
- Yalın, D. (2007). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin uyumu: psikolojik sağlamlılık, başa çıkma, iyimserlik ve cinsiyetin rolü. *Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Yıldırım, A., Hacıhasanoğlu, R., Karakurt, P. (2008). Hemşirelik öğrencilerinin ruhsal durumlarının ve etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 11(2): 1-8.

Extended English Abstract

The rapid developments in science and technology, while offering advantage of facilitating the lives of individuals on the one hand, on the other hand forced them to adapt to the complex life conditions. Individual perceive this complex life conditions according to the his/her own characteristics and personality. If individual handle this conditions optimistic approach, he/she could adapt easily, if handle this conditions pessimistic approach, he/she could have difficulties in adapting. So, this case affect life orientation that support healthy, productive and qualified lifetime of individuals.

This research was planned as descriptive-correlational to examine life orientation levels of students of nursing school and faculty of education students and related factors. Besides nursing students, faculty of education students were included in the study because of they focus on individual, essentially love and help people, and play a vital role on the future life of individuals. The universe of research was included senior students who study nursing and faculty of education at academic year of 2010-2011. The sample of research was included 130 senior students who study nursing school and 146 students who selected by stratified sampling among senior students at faculty of education. Before serving professional life, the students finalize their future tendency at last period of school so that 4th year students were included in the study only. Data were collected with "Information Form" and "Life Orientation Test". Data were analyzed with SPSS (Version:17.0) package program by frequency-percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA for comparing groups, Bonferroni test for identifying difference and significance level was set as .05.

The data were obtained after getting permission from nursing school and faculty of education in 2010-2011 fall semester of school year. Research was beased on students' willingness and readiness. After, explanation about research, verbal consent have been taken from students and then they filled out questionnaire.

The results of the research showed that of the students 80.8% were female, 52,9% had been studying faculty of education, 47,1% had been studying nursing school, 30,1% had graduate high school degree, 42.4% had been living dormitory with friends, 65,9% had been living long time in country and age means were 21.83 ± 1.72 . A total mean point of nursing and educational faculty students' life orientation is 19.10 ± 4.87 . Also, mean points of nursing students' life orientation is 18.94 ± 4.67 and educational faculty students' life orientation is 19.23 ± 5.05 . According to the results of research, it could be said that nursing and educational faculty students' have an optimistic life orientation, however, optimistic life orientation of students' should be improved more and more. Also, it was found that students' life orientation level was not affected from study fields, age, gender, graduated education program, people living together, living long time location.

The results that nursing and educational faculty students' have optimistic perspective could be evaluated as a hopeful result in terms of being qualified professional practice for both school students. When considering formative effect and individual development function of education, this result made think that education process effect students' life orientation and prepare them as healthy, productive and successful individuals to future.

According to results of research it could be suggested to increase elective courses especially cultural-artistic content which increased optimism level and supported individual and professional development of students. Also, realizing the researches with large sample and students who study different departments could be suggested.